

„(...) Uczniowie chcą, żeby od nich wymagać, i nie boją się nowych wyzwań” – o nowej formule egzaminu maturalnego z języka polskiego z prof. dr hab. Sławomirem Jackiem Żurkiem rozmawiają Agnieszka Romerowicz i Bogusława Kalinowska

TRENDY: Matura to pierwszy ważny egzamin w życiu młodego człowieka u progu dorosłości. Egzamin, któremu zazwyczaj towarzyszą wielkie emocje i który często zapada w pamięć na długie lata. Panie Profesorze, zanim zapytamy o to, jak od 2015 r. będzie wyglądać matura z języka polskiego, prosimy, by podzielił się Pan z Czytelnikami TRENDÓW wspomnieniami z własnej matury.

Sławomir Jacek Żurek: Maturę zdawałem w maju 1986 r., w czasach, gdy uwaga Polaków nie koncentrowała się jak dziś na celebrytach i wydarzeniach medialnych, lecz na smutnej rzeczywistości stanu wojennego (zakończono kilka lat wcześniej), przytłaczającej egzystencji w państwie totalitarnym, a wreszcie na katastrofie ekologicznej w Czarnobylu (wybuch w elektrowni miał miejsce 26 kwietnia 1986 r. – jak na ironię w dniu moich urodzin...).

Uczęszczałem do I LO im. Stanisława Staszica w Lublinie, do klasy humanistycznej, i na ma-

turze pisemnej z polskiego wybrałem – o ile sobie przypominam – temat dotyczący genologii w okresie polskiego romantyzmu, a na historii (niestety właśnie w tym okresie zlikwidowano matematykę na egzaminie, co wielu wtedy cieszyło, a dziś wydaje się pokoleniowym błędem) pisałem chyba o wprowadzaniu i utrwalaniu władzy ludowej w PRL-u (żeby zdać, trzeba było tylko wypowiedzieć się na ten temat w miarę pozytywnie). Na maturze ustnej z polskiego (notabene tego dnia zasnęłam i – żeby jakoś zdążyć – pędziłam do szkoły taksówką) wylosowałam pytanie z poezji Ernesta Brylla, na które odpowiedziałem, odtwarzając mechanicznie wiedzę encyklopedyczną, co wtedy było zresztą praktyką dość powszechną, stosowaną także przez moich kolegów.

Utkwił mi w pamięci upokarzający obraz egzaminu z obowiązkowego przedmiotu ideologicznego, jakim była wiedza o społeczeństwie, który wymagał mówienia o walorach życia w PRL-u. Podczas matury myślałem tylko o tym, żeby jak najszybciej skończył się ten indoktry-

nacyjny koszmar i żebym mógł znaleźć się na oddalonym o kilkaset metrów od mojej szkoły Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, postrzegającym, nie tylko przeze mnie, jako oaza wolności...

T: Od 2015 r. uczniów liceów, a od 2016 r. techników, będzie obowiązywała nowa formuła egzaminu maturalnego z języka polskiego. Zmiany dotyczą głównie części ustnej. Dlaczego zrezygnowano z obowiązującej prezentacji maturalnej, którą zastąpią zadania dotyczące literackiego, językowego bądź ikonicznego tekstu kultury? Jakie cele przyświecały wprowadzonym zmianom?

SJŻ: Formuła matury ustnej, która obowiązywała od roku 2005, po prostu się wyczerpała. Jej zamysł był bardzo ciekawy, lecz zabrakło w niej, moim zdaniem, jednego: systemowego kontrolowania sposobu przygotowania tematów oraz ich rejestrowania w kolejnych latach. Uczniowie bardzo szybko zorientowali się w sytuacji ▶

▶ i w efekcie tylko jedna trzecia z nich samodzielnie opracowywała zagadnienia na egzamin. Reszta początkowo przygotowywała je przy pomocy korepetytorów (w budżecie państwowym na indywidualne konsultacje z nauczycielem przedmiotu ostatecznie nie wystarczyło środków finansowych), później już tylko zamawiała i kupowała realizację poszczególnych tematów.

W ostatnich latach nawet korepetytorzy przestali już być potrzebni, bo opracowane materiały krążyły w internecie – przekazywane przez maturzystów młodszym kolegom, jak niegdyś skafander po starszym bracie. Poważny i nowoczesny w swym pierwotnym zamyśle egzamin zamienił się więc w farsę. Sytuacja ta krzywdziła przede wszystkim uczniów ambitnych i twórczych (w Polsce wciąż jeszcze tacy są), którzy widzieli, że otrzymują tyle samo punktów za swoje wystąpienia, co koledzy zdobywający opracowane tematy na internetowej giełdzie. Była to też sytuacja niezręczna dla egzaminatorów, bo pozostawali bezsilni wobec tego coraz bardziej powszechnego procederu. Podsumowując – egzamin w takim kształcie stał się demoralizujący i dlatego należało go zmienić. Od roku 2015 w liceach, a od 2016 w technikach, uczniowie będą już zdawali maturę ustną w nowej formule.

T: Ustny egzamin maturalny z języka polskiego w nowej formule będzie się składać

z dziesięciminutowej wypowiedzi ucznia związanej z wylosowanym poleceniem oraz pięciminutowej rozmowy zdającego z zespołem egzaminacyjnym. Jakie umiejętności uczniów będą sprawdzane w każdej z tych części? Czego ma dotyczyć rozmowa maturzysty z zespołem egzaminacyjnym?

SJŻ: Przede wszystkim zdający będzie musiał odczytać (zinterpretować) dołączony do zadania tekst kultury pod kątem wskazanego w poleceniu problemu i na tej podstawie opracować ad hoc wypowiedź monologową poprawną pod względem kompozycyjnym i językowo-stylistycznym. Podczas jej wygłoszenia będą sprawdzane umiejętności retoryczne oraz zachowanie zasad kultury żywego słowa. Uczeń będzie musiał (co zresztą znajdzie się w poleceniu) odwołać się do innych (dowolnych) tekstów kultury i problemów, które łączą się z tematem wypowiedzi.

W drugiej części będzie sprawdzane, czy uczeń potrafi słuchać pytań i poleceń, reagować na komunikaty, dyskutować. Tak więc w dialogu ze zdającym nie chodzi o odpytywanie go z opanowanej w szkole wiedzy. W ciągu najbliższych dwóch lat będziemy starali się poprzez system szkoleń pomóc egzaminatorom w dobrym przygotowaniu się do mądrego egzaminowania (w tym przede wszystkim

do prowadzenia rozmowy), a nauczycielom w ćwiczeniu tych kwestii na lekcjach.

T: Monologowa wypowiedź zdającego i jego dialog z zespołem egzaminacyjnym zamiast prezentacji maturalnej – jakie trudności może sprawić uczniom taka formuła egzaminu i jakich zmian w sposobie pracy z uczniami będzie wymagała od nauczycieli języka polskiego?

SJŻ: Już kilka lat temu Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), Prezydium Polskiej Akademii Nauk oraz Rada Szkolnictwa Wyższego alarmowały, że dzieje się coś niedobrego z umiejętnością mówienia (a co za tym idzie – myślenia) absolwentów szkół średnich! I nie chodziło tu tylko o ubogie słownictwo czy stosowane nagminnie w komunikacji wulgaryzmy, lecz o brak kompetencji w budowaniu bardziej złożonych wypowiedzi, co wskazywało na brak umiejętności związanych z myśleniem abstrakcyjnym, czyli budowaniem wieloaspektowych konstruktów myślowych.

Czas pozostały do wprowadzenia nowej formuły jest po to, aby te umiejętności zostały przez ucznia na lekcjach języka polskiego nabyte. To wymaga od nauczyciela zwrócenia większej uwagi na ćwiczenia z zakresu retoryki, a więc na to, żeby wypowiedź była poprawna pod względem merytorycznym, dobrze ▶

Matura 2015

Centralna Komisja Egzaminacyjna we współpracy z komisjami okręgowymi przygotowała i opublikowała zbiór [informatorów](#) o egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2014/2015. Opracowanych zostało 25 informatorów z poszczególnych przedmiotów oraz informator, w którym szczegółowo opisano zasady obowiązujące na egzaminie maturalnym od 2015 r. W każdym informatorze uczeń znajdzie ogólne informacje na temat egzaminu z danego przedmiotu, przykładowe zadania z rozwiązaniami oraz przykładowe ocenione odpowiedzi zdających.

▶ zorganizowana, poprawna językowo i stylistycznie. Dobrze by było, aby uczniowie mówili więcej niż ich nauczyciele...

T: Co zmieni się w części pisemnej nowego egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym?

SJŻ: Egzamin na poziomie podstawowym, tak jak do tej pory, składać się będzie z dwóch części: pierwsza to test (zadania zamknięte i otwarte) – sprawdzający umiejętność wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnym stopniu, a druga to dłuższa wypowiedź argumentacyjna (wypracowanie napisane w oparciu o tekst literacki). Zmiany od roku 2015 dotyczą zestawów zadań składających się na test. Do tej pory był jeden długi tekst, teraz będą dwa lub trzy krótsze (liczące w sumie około tysiąca słów) – popularnonaukowe, publicystyczne lub polityczne. Do nich będzie dołączona wiązka kilku zadań (od 5 do 7), zarówno zamkniętych, jak i otwartych, sprawdzających różnorodne kompetencje.

Pełny spis sprawdzanych wymagań jest znany już od czterech lat i znajduje się w nowej podstawie programowej. Poprzez te zadania będzie badana świadomość językowa uczniów (kształcona przez 12 lat uczestnictwa w procesie edukacyjnym), odbiór wypowiedzi i umie-

jętność odnajdywania w nich informacji oraz tworzenie krótkich tekstów w różnych formach gatunkowych.

Począwszy od roku 2015 szczególnie będą sprawdzane tzw. umiejętności tekstotwórcze (złożone działania na tekście), takie jak np. zadawanie pytań do tekstu, tworzenie planu wypowiedzi, streszczanie, dostrzeganie relacji między częściami składowymi tekstu, wnioskowanie na podstawie przesłanek zawartych w tekście, preredagowywanie – bo są to wszystko sprawności bardzo praktyczne i przydatne człowiekowi przez całe życie (ich szczegółowa lista znajduje się w opublikowanym w lipcu tego roku [nowym informatorze maturalnym](#)). Zadania przy okazji mogą sprawdzać znajomość tych utworów literackich, których, zgodnie z podstawą programową, nie wolno pominąć w procesie kształcenia (oznaczonych w podstawie gwiazdką).

T: A część druga egzaminu?

SJŻ: W drugiej części egzaminu pisemnego będzie sprawdzana umiejętność tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej. Zdający będzie miał do wyboru dwa tematy wypracowania – jeden wymagający napisania rozprawki problemowej w oparciu o tekst epicki lub dramatyczny, drugi – interpretacji utworu poetyckiego. Pisząc rozprawkę, maturzysta będzie

musiał sformułować własne stanowisko (postawić tezę lub hipotezę) wobec problemu postawionego w poleceniu, a odnoszącego się do tekstu literackiego, rzeczowo je uzasadnić, odwołać się do załączonego utworu literackiego oraz innych, dowolnie wybranych tekstów kultury (niekoniecznie literackich).

Wtedy, gdy utwór artystyczny jest fragmentem lektury oznaczonej w podstawie jako obowiązkowa, zdający będzie też musiał odwołać się do całości utworu. W tym miejscu będzie się sprawdzać przede wszystkim sprawności z zakresu odbioru, analizy oraz interpretacji tekstu literackiego oraz umiejętność tworzenia własnej wypowiedzi. Aby przygotować tego rodzaju wypowiedź, zdający będzie musiał najpierw rozpoznać sens załączonego do polecenia tekstu, określić jego problematykę, odnaleźć elementy znaczące dla odczytania utworu, a następnie wyszukać odpowiednie konteksty (czyli w tym przypadku – teksty kultury).

Wybór tematu drugiego obliuguje do przedstawienia samodzielnej propozycji odczytania utworu poetyckiego, czyli zaprezentowania sensów tekstu zrozumianych przez zdającego. Ma on uzasadnić postawioną tezę lub hipotezę interpretacyjną za pomocą argumentów pozwalających na jej uprawomocnienie. Uzasadnienie to powinno znajdować potwierdzenie nie tylko w tekście, lecz także w kontekstach ▶

► (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Maturzysta musi w swej pracy zwrócić uwagę na: sytuację komunikacyjną obecną w utworze, kompozycję tekstu oraz jej funkcję, cechy stylu wypowiedzi i użytych w niej środków językowych (zwłaszcza artystycznych) oraz ich funkcji; dosłowne i niedosłowne znaczenia poszczególnych elementów utworu (w tym jego tytułu) – zwłaszcza metaforycznych, alegorycznych i symbolicznych; przynależność gatunkową tekstu; kreację świata przedstawionego (w tym funkcji motywów literackich występujących w przeczytanym tekście).

Nauczyciele w analizie tekstów literackich na lekcjach języka polskiego winni być więc otwarci na różne metodologie i, posługując się nimi, otwierać uczniom oczy na wielość interpretacyjną jednego utworu.

T: A co zmieni się na poziomie rozszerzonym?

SJŻ: Tu zdający także stanie przed wyborem jednego z tematów, z których pierwszy będzie sprawdzał umiejętność dokonywania interpretacji porównawczej dwóch utworów literackich (lirycznych, epickich lub dramatycznych – lub ich fragmentów), a drugi tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej (w dowolnej formie, np. rozprawki lub szkicu), wymagającej odniesie-

nia się do tekstu historycznoliterackiego, teoretycznoliterackiego lub krytycznoliterackiego. Na tym poziomie uczeń nie dostanie żadnej wskazówki interpretacyjnej i sam będzie musiał wskazać główny problem przedstawiony w tekście, a następnie rozważyć i ocenić jego rozwiązanie przedstawione przez autora.

Maturzysta na poziomie rozszerzonym powinien być erudyta, który bez trudu poradzi sobie z odwołaniem się do załączonego tekstu oraz do innych, wybranych przez siebie tekstów kultury. Do egzaminatora należy sprawdzenie, czy zdający potrafi twórczo wykorzystać różne formy wypowiedzi, takie jak np. recenzja, szkic, artykuł, esej.

Interpretacja porównawcza utworów literackich, a więc zadanie pierwsze, dotyczy odczytania dwóch utworów należących zawsze do jednego rodzaju literackiego – lirycznych, epickich lub dramatycznych – i ma prezentować zrozumiane przez zdającego sensy zawarte w tych tekstach, ustalone podobieństwa i/lub różnice między nimi, a także wnioski wynikające z tych zestawień. W uzasadnieniu postawionej przez zdającego tezy lub hipotezy interpretacyjnej dotyczącej obu porównywanych utworów mają się znaleźć rzeczowe argumenty pozwalające na jej uprawomocnienie, znajdujące potwierdzenie nie tylko w danych tekstach, lecz także w różnorodnych

kontekstach interpretacyjnych. Na tym poziomie bardzo liczy się więc odczytanie, tak ważne u przyszłych humanistów!

T: Wiemy, że odbyło się badanie pilotażowe przykładowych zadań egzaminacyjnych z języka polskiego. Jaka grupa uczniów została objęta tym badaniem? Co ono pokazało? Jakie umiejętności uczniowie opanowali najlepiej, a nad doskonaleniem których trzeba jeszcze pracować?

SJŻ: Pilotaż był przeprowadzony dwuetapowo. Po raz pierwszy we wrześniu 2011 r. Wtedy zostały dokładnie porównane wyniki dotyczące każdego tematu egzaminacyjnego, sprawdzono stosowane formuły zadań i poleceń, a także kryteria oceniania prac. Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o piętnaście zadań z poziomu podstawowego i rozszerzonego. W sumie poddaliśmy szczegółowej jakościowej analizie 75 prac w dziesięciu liceach z terenu całego kraju. Prace sprawdzało dziesięciu egzaminatorów z różnych okręgowych komisji (każdy egzaminator ocenił 15 prac, które były podwójnie kodowane, bo interesowała nas także zbieżność ocen).

Drugi etap pilotażu odbył się na przełomie lutego i marca 2013 r. Wtedy to ocenianiu poddano wybrane zadania z poziomu podstawowego i rozszerzonego, które znalazły się ►

▶ w opublikowanym niedawno informatorze, a także te, które zostaną upublicznione w przykładowych arkuszach egzaminacyjnych. Jeszcze raz w badaniu tym poddano ewaluacji narzędzia oceniania. W sumie uczniowie rozwiązali 36 zadań otwartych dłuższej odpowiedzi. Dokładnej, jakościowej analizie zostało poddanych 108 uczniowskich prac (kodowanych potrójnie!) przez dwunastu egzaminatorów, wypełniających dodatkowo szczegółowo ewaluacyjne karty oceniania.

Uczniowie dosyć dobrze radzili sobie z rozprawką problemową, słabiej wypadły analizy tekstów literackich. Widać, że ta umiejętność, ściśle związana z czytelnictwem literatury, jest wciąż niedostatecznie ćwiczona na lekcjach.

T: Odniesmy się jeszcze do wyników pilotażu zadań z części ustnej. Jak na podstawie uzyskanych wyników można ocenić przygotowanie uczniów do tworzenia wypowiedzi ustnych w odwołaniu do danego tekstu kultury? Z którymi tekstami uczniowie poradzili sobie bez problemów, a które sprawiły im trudność?

SJŻ: Wyniki pilotażu nowej formy egzaminu były fascynujące! Przeprowadziliśmy je na dużej grupie maturzystów (ponad 500!). Przede wszystkim zaskoczyło nas, że większość uczniów odniosła się do nowej formuły wręcz

entuzjastycznie. Po raz kolejny okazało się, że uczniowie chcą, żeby od nich wymagać, i nie boją się nowych wyzwań. W ankiecie ewaluacyjnej bardzo krytycznie odnosili się do dotychczasowej formuły egzaminu w postaci prezentacji. Pisali o tym, że to marnowanie czasu, że fikcja, że liczą się w życiu rzeczy konkretne, a jest nią m.in. umiejętność sprawnego mówienia, i że w szkole trzeba ją koniecznie posiadać. Także nauczyciele przyznawali, że po tych kilku latach obowiązywania prezentacji zdają sobie sprawę, że ten sposób egzaminowania nie buduje ich autorytetu.

Uczniów mile zaskoczyło, że będzie się od nich wymagać nie formułek wykutych na blachę, lecz wiedzy funkcjonalnej z zakresu komunikacji. Niestety ten dział polonistycznej erudycji w ostatnich latach praktycznie zniknął ze szkoły ponadgimnazjalnej. Dziwili się też, że tak wiele zadań odnosiło się do wiedzy opanowanej przez nich w gimnazjum (przypomnijmy, że w nowej podstawie programowej zostało podkreślone, że na końcu danego etapu kształcenia sprawdzane będzie także to wszystko, czego uczeń nauczył się wcześniej). Zaskakiwały polecenia dotyczące tekstów ikonicznych – reklam, plakatów, instalacji przestrzennych, obiektów architektonicznych, obrazów plastycznych. Widać, że te umiejętności odbiorcze są słabo, albo w ogóle nie są w szkole ćwiczone. Uczniowie w dużej

mierze bazują w tej kwestii na sprawnościach zdobytych poza instytucją szkoły, co pokazuje niestety, że na lekcjach często kształtuje się kompetencje drugorzędne, przydatne jeszcze w wieku XX, lecz dziś już przestarzałe.

No i sprawa tekstów literackich. Wiele zadań na maturze ustnej będzie się odnosić do tekstów, które uczeń powinien w całości przeczytać w gimnazjum i w liceum. Pilotaż pokazał, że nawet w najlepszych szkołach uczniowie po prostu nie czytają, przyzwyczajeni do takiej formuły egzaminu maturalnego, w której można sobie nieźle poradzić bez znajomości lektur. Zaskakujące było to, że uczniów, choć w wielu przypadkach nie radzili sobie z pilotowanymi zadaniami, ucieszył fakt, że nowa matura będzie taka konkretna i że po prostu nie zda jej ten, kto nie czytał lektur w całości (jak podsumował jeden z licealistów – „jest jeszcze jakaś sprawiedliwość na tym świecie”). Inny zdający napisał po egzaminie, że po raz pierwszy przekonał się, że czytanie książek może służyć w liceum czemuś konkretnemu...

T: A jakie były głosy nauczycieli biorących udział w tym pilotażu?

SJŻ: Egzaminatorzy mieli z początku trudności z używaniem nowych narzędzi oceniania, bo są one bardzo precyzyjne, a praca z ich użyciem wymaga praktyki. Podczas egzaminu ▶

▶ sytuacja poprawiała się niemalże z godziny na godzinę! Trzeba też przy tej okazji podkreślić, że bardzo nam pomogli w usprawnieniu tych instrumentów. W części drugiej egzaminu ustnego mieli kłopot z poprowadzeniem rozmowy w taki sposób, by była ona podstawą do oceny konkretnych umiejętności komunikacyjnych. Do głosu dochodziły tu dwojakiemu rodzajowi przyzwyczajenia: odpytywanie uczniów z wiedzy, i zadawanie pytań, które tak naprawdę – z punktu widzenia pomiarowania – niczemu nie służyły.

Widać więc, że przez najbliższe dwa lata czeka nas praca z egzaminatorami nad kształceniem umiejętności prowadzenia mądrego dialogu z uczniem. Nauczyciele muszą też nauczyć się trudnej sztuki cierpliwego słuchania na lekcjach. Chciałbym w tym miejscu zaznaczyć, że poloniści otrzymają wsparcie trenerów, których we współpracy z [Ośrodkiem Rozwoju Edukacji](#) będziemy przygotowywać do prowadzenia dla nich szkoleń w zakresie nowej formuły matury z języka polskiego.

T: Jakie metody nauczania sprzyjają, według Pana, doskonaleniu u uczniów umiejętności tworzenia wypowiedzi ustnych w kontekście ikonicznych tekstów kultury?

SJZ: To bardzo ciekawe i ważne pytanie. W szkole na lekcjach języka polskiego nad-

używana jest heurystyka. Nauczyciele nieustannie zadają pytania i – po chwili milczenia ze strony uczniów – sami na nie odpowiadają. To przykre, ale z punktu widzenia dydaktyki ogólnej to nie uczniowie, lecz nauczyciele są wtedy głównym podmiotem procesu dydaktycznego, i w sumie to nauczyciele, a nie uczniowie podczas tak prowadzonej lekcji najlepiej utrwalają swoją wiedzę.

Sytuację trzeba odwrócić – to uczniowie powinni zadawać pytania, a ich ciekawość winna być ukierunkowywana na zdobywanie nowych informacji oraz wiedzy funkcjonalnej. Nauczyciel nie jest już dla współczesnych uczniów atrakcyjnym medium. Otoczeni przez media elektroniczne, z nich głównie czerpią wiedzę. Jednak trzeba pamiętać, że wielu z nich tak naprawdę nie potrafi w sposób rozumny korzystać z ikonicznych, głównie cyfrowych, tekstów kultury i w efekcie często nie rozumie treści przez nie przekazywanych. Najważniejszy problem polega więc na tym, by nauczyciele zaakceptowali fakt, że literatura nie jest już głównym przedmiotem przeżyć estetycznych ich uczniów, że żyjemy otoczeni ekranami i musimy naszym uczniom pomóc w takim, a nie innym świecie żyć.

Dlatego, analizując ikoniczne teksty kultury, należy więcej korzystać z metod problemowych i dawać uczniom różnego rodzaju zada-

nia do wykonania. Naprzeciw wychodzi w tym miejscu metoda projektu, którą uczniowie dobrze przećwiczyli w gimnazjum i, jak pokazują badania, jest dla nich atrakcyjna. Dobrze też by się stało, by z uczniami analizować plakaty, reklamy, instalacje artystyczne i wiążące się z literaturą dzieła artystyczne, a przede wszystkim, żeby dużo z młodzieżą rozmawiać – debatować, dyskutować, polemizować na ten temat. W nowej podstawie programowej właśnie dlatego jest mniej lektur, a nauczyciel ma większą wolność w ich doborze, aby lekcje języka polskiego zamieniły się w seminaria i laboratoria polonistyczne.

T: Panie Profesorze, jakie przesłanie w kontekście zmian w egzaminie maturalnym z języka polskiego skierowałby Pan do przyszłych maturzystów i ich nauczycieli?

SJZ: O maturzystów jestem spokojny. W większości to wrażliwe i pełne entuzjazmu pokolenie, trochę zagubione w szybko zmieniającej się rzeczywistości, ale otwarte i kreatywne. Jeśli my, poloniści, razem z całym społeczeństwem pokażemy im, że warto czytać, że bycie człowiekiem kulturalnym jest trendy, że chamstwo jest skazane na ostracyzm, to będą nas naśladować.

Martwię się natomiast o... polonistów. Zdecydowana większość z nich kończyła uni-

Matura 2015 Nowa formuła egzaminu z języka polskiego

Ośrodek Rozwoju Edukacji we współpracy z Centralną Komisją Egzaminacyjną organizuje szkolenie [Matura 2015. Nowa formuła egzaminu z języka polskiego](#).

Celem szkolenia jest wyposażenie uczestników w wiedzę i materiały przydatne do wspierania nauczycieli języka polskiego liceów i techników w przygotowaniu uczniów do nowej formuły egzaminu maturalnego z języka polskiego.

Szkolenie odbędzie się w terminach 7–9 oraz 26–28 października w Centrum Szkoleniowym ORE w Sulejówku, a przygotowani podczas szkolenia liderzy będą szkolili nauczycieli języka polskiego w okresie od listopada 2013 r. do lutego 2014 r. na terenie poszczególnych województw.

► wersytety w czasach, gdy jedynym modelem porządkującym wiedzę polonistyczną był paradygmat historycznoliteracki, a misją, którą mieli podjąć, było przekazanie uczniom masy informacji. Wiele tekstów literackich, które im nadal proponują (bo poznali je na studiach), jest anachronicznych, nieatrakcyjnych, niezrozumiałych i mało związanych z rzeczywi-

stością współczesnych nastolatków. W sumie tak serwowana literatura zniechęca dzieci i młodzież do czytania.

Jeśli nauczyciele nie zrozumieją istoty zmiany edukacyjnej zapisanej w nowej podstawie programowej, to źle przygotowują swoich uczniów do nowej matury. Podstawa programowa ma

bowiem charakter komunikacyjno-tekstowy i umiejętności z tego zakresu będą sprawdzane na egzaminie. Nauczyciele muszą więc zacząć myśleć o lekcjach języka polskiego w zupełnie inny sposób niż – zazwyczaj – zostali nauczeni na swoich studiach.

T: Dziękujemy za rozmowę!

„Mądre żywienie, zdrowe pokolenie” – o programie

„Mądre żywienie zdrowe pokolenie” to hasło ogólnopolskiego programu badawczo-edukacyjnego, skierowanego do młodzieży ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, ich rodziców i wychowawców oraz dietetyków. Celem programu jest ocena sposobu żywienia i stanu odżywienia młodzieży, opracowanie wytycznych Polskiego Towarzystwa Dietetyki w zakresie racjonalnej die-

ty polskiej młodzieży oraz wsparcie młodych absolwentów kierunków dietetyka w pierwszych krokach kariery zawodowej.

Nadrzędnym celem projektu jest edukacja młodzieży w zakresie znaczenia prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej w profilaktyce chorób zależnych od diety. Większość z tych schorzeń ma swoje po-

czątki w okresie wczesnej dorosłości, dlatego edukacja w zakresie zasad prawidłowego żywienia młodzieży jest niezmiernie ważna.

W programie „Mądre żywienie, zdrowe pokolenie” edukację młodzieży będą prowadzić dietetycy. W przystępny, ale jednocześnie profesjonalny sposób postarają się wyjaśnić młodszym kolegom, dlaczego warto dbać

Sławomir Jacek
Żurek

Prof. zw. dr hab.; kierownik Katedry Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, kierownik komponentu dydaktycznego stacjonarnych studiów doktoranckich realizowanego wspólnie z Instytutem Badań Edukacyjnych w Instytucie Filologii Polskiej KUL.

Zastępca kierownika badania „Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej” (region III) realizowanego na zlecenie Instytutu Badań Edukacyjnych. Członek Towarzystwa im Adama Mickiewicza, Towarzystwa Naukowego KUL, Komisji Edukacji Szkolnej i Akademickiej Komitetu Nauki o Literaturze Polskiej Akademii Nauk, kapituły przyznającej honorowy tytuł „Profesora Oświaty” w Ministerstwie Edukacji Narodowej (2009–2013), Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych.

W latach 2008–2009 kierował zespołem ekspertów przygotowujących nową podstawę programową przedmiotów kultura i język polski. Członek zespołu eksperckiego w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej pracującego nad koncepcją nowego egzaminu z języka polskiego (Matura 2015), autor kilku książek i licznych artykułów naukowych.

▶ o zdrowie, regularnie spożywać posiłki, zachować umiar w konsumpcji pewnych produktów, rozszerzyć asortyment spożywanych produktów i uprawiać sport. O jakość przekazywanych treści zadbają doświadczeni eksperci z Polskiego Towarzystwa Dietetyki oraz Wydziału Nauk o Żywieniu Człowieka i Konsumpcji SGGW, którzy poprowadzą warsztaty dla dietetyków i przekażą wiedzę niezbędną do prowadzenia zajęć z młodzieżą.

W wybranych losowo szkołach dietetycy dokonają także oceny stanu odżywienia młodzieży za pomocą prostych, nieinwazyjnych i wystandaryzowanych metod, obejmujących pomiary masy ciała, obwodów talii i bioder (docelowo 12 000 uczniów). Wyniki tych badań posłużą do przygotowania raportu dotyczącego stanu odżywienia polskiej młodzieży oraz modelowych rozwiązań w zakresie opieki dietetycznej nad młodym konsumentem.

Pragniemy wypracować rozwiązania, które pozwolą w skali całego kraju objąć poradnictwem dietetycznym dzieci i młodzież. Mamy nadzieję, że model współpracy uczeń–dietetyk na stałe zostanie wpisany w standardy funkcjonowania polskich szkół. Szczególną troską, w takim modelu opieki dietetycznej, powinna zostać objęta młodzież z problemami dotyczącymi nadmiarów lub niedo-

ków masy ciała. W ramach programu „Mądre żywienie, zdrowe pokolenie” młodzież uzyska informacje, jak kontrolować rozmiary własnego ciała w odniesieniu do obowiązujących wartości referencyjnych i co robić, gdy parametry te odbiegają od przyjętych standardów. Dodatkowo młodzież z problemami dotyczącymi masy ciała zostanie objęta indywidualnym poradnictwem dietetycznym.

Do programu serdecznie zapraszamy wszystkich dyrektorów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz nauczycieli, którym w ramach programu zapewnimy dostęp do ciekawych scenariuszy lekcji poświęconych edukacji w zakresie żywienia i dietetyki oraz innych pomocy dydaktycznych. Udział w programie „Mądre żywienie, zdrowe pokolenie” to szansa dla szkół na promowanie zasad prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej wśród młodzieży, a dla absolwentów dietetyki – start w karierze zawodowej.

Mamy nadzieję, że dzięki zaangażowaniu dyrektorów szkół i wychowawców w pozytywną zmianę nawyków żywieniowych i stylu życia uczniów oraz propagowaniu wśród młodzieży mody na zdrowy styl życia i aktywność fizyczną program przyczyni się do trwałej zmiany nawyków żywieniowych tej grupy populacyjnej w Polsce. Poprzez

kreowanie mody na prozdrowotny styl życia oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie pragniemy budować postawę świadomego konsumenta. Mamy także nadzieję, że za sprawą edukacji młodzieży dotrzemy do ich rodziców i podejmiemy wspólne działania na rzecz promowania prawidłowych nawyków żywieniowych i budowania zdrowia przyszłych pokoleń.

Jednym z elementów aktywnego udziału młodzieży szkolnej w promowaniu zdrowego trybu życia, w ramach programu, będzie utworzenie platformy internetowej. Do tworzenia treści redakcyjnych zostaną zaproszeni uczniowie, zwycięzcy konkursu na redaktora platformy internetowej. Zwycięzcy otrzymają nagrody indywidualne, będą uczestniczyć w warsztatach dziennikarskich oraz współtworzyć treści na platformę internetową projektu. Ważnym elementem funkcjonowania platformy będzie sekcja o tematyce żywieniowej, tworzona przez dietetyków współpracujących na stałe z platformą. Znajdą się tu ważne informacje dotyczące mitów żywieniowych, zagrożeń dotyczących stosowania diet niekonwencjonalnych oraz ciekawostki żywieniowe.

Organizatorem programu jest [Polskie Towarzystwo Dietetyki](#) działające od 1986 r., ▶

MĄDRE ŻYWIENIE
ZDROWE POKOLENIE

► zraszające dyplomowanych dietetyków. Do celów statutowych PTD należą m.in. edukacja i promocja zdrowia w różnych grupach populacyjnych, w tym wśród dzieci i młodzieży, a także dbałość o podnoszenie kwalifikacji zawodowych dietetyków, prowadzenie badań w dziedzinie żywienia człowieka i dietetyki oraz wdrażanie uży-

skanych wyników badań. Dietetyk powinien pełnić rolę profesjonalnego doradcy nie tylko w zakresie żywienia dietetycznego osób chorych, ale także w zakresie profilaktyki chorób dietozależnych.

Partnerem strategicznym programu jest The Coca-Cola Foundation.

Szczegóły programu znajdują się na stronie [programu](#).

Opracowały:
Danuta Gajewska
Anna Harton

dr inż. Danuta Gajewska

Prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Dietetyki.

Specjalista w dziedzinie żywienia człowieka i dietetyki. Od wielu lat adiunkt w Katedrze Dietetyki SGGW. Wieloletnie doświadczenie z zakresu poradnictwa dietetycznego, współpracuje z medycznymi poradniami specjalistycznymi w dziedzinie gastroenterologii, nefrologii i nadciśnienia tętniczego.

Konsultant programów edukacyjnych w zakresie profilaktyki i dietoterapii otyłości, skierowanych do młodzieży i osób dorosłych oraz programów dotyczących dietoterapii chorób układu sercowo-naczyniowego.

dr inż. Anna Harton

Specjalista w dziedzinie żywienia człowieka i dietetyki, adiunkt w Katedrze Dietetyki Wydziału Nauk o Żywieniu Człowieka i Konsumpcji SGGW w Warszawie.

Pracownik naukowo-dydaktyczny, autor i współautor wielu publikacji naukowych i popularnonaukowych oraz nauczyciel akademicki przedmiotów dotyczących żywienia człowieka i dietetyki.

Posiada wieloletnie doświadczenie w organizacji i prowadzeniu działań w zakresie edukacji żywieniowej dzieci i młodzieży. Konsultant ds. żywienia i dietetyki w czasopiśmie „Twoje Dziecko”. Członek PTD, koordynator i współwykonawca programu „Mądre żywienie, zdrowe pokolenie”.

Zainteresowania: żywienie dzieci ich preferencje oraz dietoprofilaktyka i dietoterapia otyłości prostej i chorób serca.

